

Izhaja trikrat na teden v festih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, jutranje izdaje opoldne, večerne izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane s uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 12 K 20 h. ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrť leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure jutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne odziva.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h. ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersitz v Namski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Ob Prešernovi stoletnici.

V Gorici, dne 3. dec. 1900.

A tleh so ležali Slovenstva stebri stari, ob veljavo so bile prišle v domačih šegah vtrjene postave, in zemlja slovenska, predraga dežela, v kateri očetje so naši sloveli, je imela le še grob komaj za nas, ko se je spomnilo dobrotno nebo ubogega, tlačenega slovenskega rodu, ter mu poslalo Orfeja, da bi nam srca vnel za čast dežele, med nami potolažil razprtije in spet zedinil rod slovenščine cele.

Danes poteka 100 let, ko so se ozrle milostne oči večnega neba na pokrajine slovenskega rodu ter obdarovale pod divnimi gorenjskimi planinami kmečko hišo z darom, od katerega ima korist ves slovenski narod.

Stoletje je tonilo v morje večnosti, bližalo se je novo stoletje, nova doba, novi časi, in kakor, rekli bi, za darilo k novemu stoletju je poslalo na svet nebo Slovence Orfeja, Franceta Prešerna.

Sto let! Koliko pomeni doba sto let, posebno pa še ta, katero sedaj zaključujemo. Ni ga bilo stoletja doslej v zgodovini, v teku katerega bi bilo človeštvo tako velikansko napredovalo na vse strani, kakor se je to zgodilo baš v zahajajočem. Z obnim napredkom v vesoljstvu smo napredovali tudi mi Slovenci, mal narodič, in sicer smo napredovali prav znatno, kolikor nam sploh mogoče. Da se je to zgodilo, gredó zasluge tudi našemu prvemu klasičnemu pesniku dr. Prešernu.

Njegova poezija, ki se dotika živo vsega notranjega in zvonanega življenja Slovencev njegove dobe, je uplivala na preobrat med njimi v vsakem pogledu. Prešeren je bil svitla zvezdovodnica, za katero je gledal in šel naš narod naproti novim časom, krepkemu razvoju in splošnemu napredku. Njegovo delovanje je tesno združeno z vsem

stremljenjem in gibanjem Slovencev v prvi polovici bežečega stoletja, in da je tisto stremljenje in gibanje privedlo Slovence na pot narodne zavezanosti in samostojnosti, da nismo docela potonili v morjih tujstva, za to moramo zahvaliti med drugimi zlasti Prešerna.

Narod, ki ima takega pesnika v svoji sredi, kakor je Prešeren, pa sme tudi upati na boljše čase prihodnosti. Nerazorano je bilo polje slovstva med Slovenci, v slovenskem jeziku smo imeli bore malo pisanega, in skoro je bilo misliti, da z napredkom, ki se je pojavljal tačas med sosednimi narodi z vso mogočnostjo, potegnejo nas popolnoma naše ter se poizgubimo kot samostojen narod med njimi. Ali to se ni zgodilo, pač baš obratno. Jelo se je svitati tudi med Slovenci. Pojavljali so se pričetki slovstva in stremljenja po vsem tistem, kar je neobhodno potrebno vsakemu narodu, katerega smemo šteti med kulturne. Med temi pojavi je blestel Prešeren. Njegovo mehkočutno srce se je krčilo pri skeletih misli, da Slovence mile ne ljubi matere vanj upajoče, z žalostjo mu je polnilo dušo zgodovinsko dejstvo, da viharjev jeznih mrzle domačije bile pokrajine naše so, kar je zginil duh Sama ter so obložile očetov razprtije s Pipinovim jarmom sužno ramo. Minuli so bili sreče in slave časi, ker vredna dela niso jih budila, omolkneli so pesem sladki glasi, in kar je rastle še rož na mladem Parnasi Slovencev, izdihljaji, solze so jih redile.

Pesnik gleda v preteklost ali gleda tudi v bodočnost. Kljub temu, da vidi malo narodnih delavcev, je kot pravi sin svojega naroda s čistim srcem in plemenitim navdušenjem prepričan, da pride čas, ko vremena Kranjem bodo se zjasnila, jim milše zvezde, kakor zdaj, sijale. In ako zrè danes z nebeških višav njegov duh na zemljo, pač vidi, da njegovo prerokovanje se izpolnjuje v toliko, da Slovenec ni izginil s površja narodne zavesti, marveč je probujen, in v kolikor mu pusté obstoječe okoliščine, v katerih živi, se

razvija vsestransko, da v slučajih celo močnejši narodi zavidaajo Slovence za napredovanje, upošteva se seveda razmere, v katerih se nahajamo.

Veliki duh Prešernov plava med nami, navdušuje pred vsem našo mladino, vse nas pa bodri k nadaljevanju dela za narodni napredek in blagor. Cela Slovenija se klanja danes pesniku-prvaku, prvoboritelju in buditelju Prešernu, prireajo se akademije, vrsté se slavnostni govori, pojo in deklamujejo se njegove pesmi ter se razlaga pomen Prešernovega življenja in delovanja med Slovenci. Temu splošnemu slavlju se pridružujemo tudi mi, ključoči Slava! Prešernovemu spomenu in vsi doujajoč vse Slovence na podvojeno delo za narod, posebno pa še našo mladino, katere ljubljene je in ostane Prešeren.

Ti, mladina, si up naše bodočnosti, zato pa se ogrevaj danes ob spomenu Prešerna za tako ljubezen do domovine, kakoršna je on gojil. Iz take ljubezni nam vsveto res kedaj jasnejši časi, boljša bodočnost. Spomin Prešernov pa naj nas spremlja pri narodnem delu, potem bo isto pravo in plemenito ter obrodí obilen sad. Slava njemu, nam pa klic — naprej!

Zadnja poročna obravnava.

Poročna obravnava A. Gabrščka proti odgovornemu uredniku „Gorice“, Josipu Marušiču, radi razžaljenja časti potom tiska se je vršila v soboto od 9. do 1. popoldne ter od treh popoldne do pol treh po polnoči. Sodni dvor je bil sestavljen iz predsednika svet. Zörre-ja ter prisodnikov svet. Kuhačeviča ter tajn. Covačig-a. Obtožitelj je bil ves čas sam navzoč, zastopal ga je dr. Stanič. Obtoženec pa je bil pri obravnavi samo nekoliko časa, ter je prepustil kot slamnjak vso zadevo svojim zastopnikom židu dr. Rajmondu Luzzatto in dr. Šustersiču iz Ljubljane. Gosp. Gabršček je tožil radi razžaljenja časti s člankom „Gabršček kot denarničar pri „Goriški ljudski posojilnici“,

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu. Neplačanih pisem ne sprejema ne uredništvo ne upravnistvo.

Oglaš in poslanice se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje žrke po prostoru.

Naročnino in oglasje je plačati loco Gorica. „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsoletno 1 gld. 80 kr. — Oglaš v „Slov. knjižnici“ se računajo po 30 kr. petih vrstah.

kateri je bil že povod obravnavi proti A. Gabrščku dne 15. okt. t. l., in ki je nastanjen v brošurici o tej obravnavi. Zagovornika sta nastopila dokaz resnice, da je do picice res, kar je „Gorica“ pisala. Seveda sta tudi onadva trdila ono, kar je trdil dr. Gregorčič na obravnavi dne 15. okt. t. l., t. j., da se Gabrščku ni očitalo nikakoli nepošteno ravnanje, pač pa jedino le to, da je bil v posojilnici veden nered, ko je bil Gabršček denarničar, in za ta nered so nastopili dokaz resnice. Seveda se gospodje okoli „Gorice“ niso prav nič brigali, da je bil enake vrste nered že od prvega početka, in da ga je Gabršček le podedoval.

Znano je, da je denarničar dr. Kos opustil po leti 1895. posojilnico, denarnico pa je prisiljen prevzel A. Gabršček, toda z izrecnim pridržkom, da odgovarja jedino le za blagajno, kratko nikar pa ne za knjigovodstvo, pogodbe itd. Od prvega početka že pa se knjige niso nikdar slagale z blagajno; kajti s knjigami so imeli opraviti ljudje, ki niso imeli v tem dovolj sposobnosti in tudi ne dovolj časa. Zaraditega so nastajali pogreški v vpisovanju in prenašanju, ki so se potem vlekli od leta do leta, in jih je bilo težko najti. Dokler je bila posojilnica še majhna, je to še šlo, ali l. 1896. in 1897., ko se je promet močno povisal, je bilo to „jako težko“.

Gabršček je odgovarjal le za blagajno, Ferfila pa za knjige, a med straco in blagajno so bili večkrat razločki, in Gabršček je moral določiti pri svojem odstopu 125 gld. iz svojega; od teh pa je dobil 47 gld. že nazaj, ker se je za toliko pomota že našla. Zagovornika pa sta hotela v dokaz resnice dokazati, da je bil v blagajni veden nered, ker se blagajna s knjigami ni vedno ujemala. Poklicane priče dr. Tuma, dr. Kos, Fajgelj in Ferfila pa so potrdile, da je nesoglasje med blagajno in knjigami bilo že poprej.

S kakošnim orožjem so se klerikali bojevali, nam povedo naslednji slučaj: Povedali so, da je neki kmet iz Štanjela poslal po pošti 3 gld. za obresti, katerih posojilnica ni prejela, in ga je pozneje tirjala. Dognalo se je, da je nakaznico prejel A. Gabršček in denarja ni precej izročil. Na tem slučaju sta jahala oba zagovornika, kakor da se je zgodilo nekaj tako groznega, da mora biti oma-

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Tejreziy odvrne z nekoliko negotovim glasom. »Eunika nikdar ne zapusti po noči kubikula, v katerem spi s staro Akrizono in Afido; nikdar po svojem okopanju ne ostane v kopelji. . . Druge sužnjice se jej smeji to ter jo imenujejo Dijano.«
»Dovolj,« odvrne Petronij. »Moj sorodnik Vinicij, kateremu sem danes zarana daroval Euniko, je ni sprejel; torej ostane v hiši. Lahko greš.«
»Ali še smem govoriti o Euniki, gospod?«
»Naročil sem, da poveš vse, kar veš.«
»Vsa „famlilja“ govori o begu deklice, ki bi imela bivati v hiši plemenitega Vinicija. Po tvojem odhodu je prišla Eunika k meni ter mi rekla, da pozna človeka, ki jo zamore najti.«
»A!« zakliče Petronij. »Kdo je ta človek?«
»Ne poznam ga, gospod. Mislim pa sem, da ti moram to naznaniti.«
»Dobro. Naj oni človek čaka jutri v moji hiši na prihod tribuna, katerega jutri v mojem imenu poprosiš, da me obišče.«
Atrijensij se prikloni ter odide.
Petronij je nehoté mislil na Euniko. S početka se mu je zdelo povsem jasno, da mlada sužnjica hoče, naj bi Vinicij našel Ligijo vsaj radi tega, da bi ne

silili njo iti v njegovo hišo; — na to mu je prišlo na misel, da oni človek, katerega Eunika naznačuje, vtegne bili njeni ljubi; toda ta misel mu je bila zoprna. Bilo je sicer povsem lahko poizvedeti resnico; treba bi bilo samo poklicati Euniko, toda bilo je že pozno. Petronij je bil po dolgem bivanju pri Krisotemidi truden ter je hotel iti spat. Potoma v kubikul se je spomnil, a sam ni znal čemu, da ima Krisotemida že v kotih pri ožeh male vraske. Pomislil je tudi, da je njena lepota bila bolj razupita po Rimu, nego je bila v resnici, in da je Fontež Kapiton, ki mu je ponujal tri dečke iz Klazomene za Euniko, hotel dobiti jo preveč po ceni.

XIII.

Drugega dne, komaj ko se je Petronij v unktoriju oblekel, je prišel k njemu Vinicij, po Tejreziyu povabljen. Videl je že, da stražniki od vrat niso poslali nikakih novic, in ta zavest ga je še bolj potrla, namesto da bi ga potolažila, kot dokaz, da se Ligija še zmerom nahaja v mestu. Zlasti ga je vznemirjala slutnja, da jo je Urso vtegnil odpeljati iz mesta takoj po zaplembi, predno so še Petronijevi sužnji dospeli, stražit vrata. Resnica, v jeseni, ko se krajšajo dnevi, so vrata še precej zgodaj zapirali, pa so jih zopet odpirali odhajalcem, katerih je bilo zmerom dovolj. Za obzidje je bilo mōči dospeti tudi na druge načine, in to so bili sužnjim, ki so hoteli zbežati iz mesta, dobro znani.

Vinicij je seveda poslal svoje ljudi na vse poti, ki drže na deželo, ter prijavil vojakom v mestu, da sta zbežala dva sužnja, popisavši temeljito Urso in Ligijo. Ob enem je tudi določil nagrado onemu, ki ju vjame. Vsekako pa je bilo dvomljivo, ali ju vjamejo, in ko bi ju tudi našli, ali se bodo poveljniki mest

smatrali za opravičene, da ju smejo pridržati na zasebno prošnjo Vinicijevo, nepotrjeno od pretorja. Za dosego takega potrjila pa ni bilo časa. Sicer pa je Vinicij, spreobleden v sužnja, iskal ves včerajšnji dan Ligijo po vseh kōtih mesta; ni pa mogel najti najmanjšega sledu za ubežnikoma.

Srečal je tudi ljudi iz Aulove hiše, ki pa so isto tako nekoga iskali in to ga je vtrdilo v prepričanju, da je Aulovi niso zaplenili in da tudi oni ne vedó, kaj se je zgodilo z njo.

Ko mu je torej Tejreziy dejal, da so našli človeka, ki je zmožen, poiskati jo, je stekel takoj v Petronijevo hišo in takoj po prvem pozdravu jel ga povpraševati po njem.

»Takoj ga zagledamo,« odvrne Petronij. »To je znanec Eunike, katerega takoj pride, vredit gube moje toge in katera nama kaj več pove o njem.«

»Ona, katero si mi hotel včeraj darovati?«
»Da, to je ona, katero si včeraj zavrgel, za kar sem ti zelo hvaležen, zakaj to je najboljša „vestiplica“ (vrejevalka gub na obleki) v vsem mestu.«

Komaj je to odgovoril, je dospela vestiplica ter, vzemši togo, položeno na naslonjaču, jo razgrnila, hoteč z njo ogrniti Petroniju rame. Obličje je imela jasno, tiho in iz oces jej je sijala radost.

Petronij je pogledal; zdela se mu je zelo krasna. Čez trenutek, ko je ogrniti ga s togo, jela vreati njene gube, je opazil, da njene roke imajo prekrasno barvo bledih rož, prsi in pleča pa so jej prozorna in bela nalik biserni matici ali alabastru.

(Dalja pride.)

deževano Gabrščekovo poštenje. Ta pa je sam povedal, da je bilo celo mnogo takih slučajev, ko so ljudje pošiljali denar tudi za posojilnico nanj, čestokrat ni bilo niti povedano, zakaj se je znesek poslal. Včasih se je vpisalo na račun kakega dolga za časopise, če tega ni bilo, pa se je vprašalo pismeno, zakaj se je denar doposlal. Tudi v „Soči“ se je moralo pozivati ljudi, naj naznanijo, kdo in zakaj je poslal denar, ako ime na nakaznici ni bilo čitljivo.

Dostavljamo pa še, da vse manipulacije z denarjem v „Goriški tiskarni“ ima poseben prokurist, in se Gabršček v take stvari niti ne vtika. Neki pogreski so se dogajali tudi z zneski, poslanimi v dobrodelne namene, s čemur je bilo včasih mnogo sitnostij, predno so se pogreski našli. Po vrhu vsega tega pa še sumničiti tako, kakor so storili na tej obravnavi, je mogoče le klerikalnim „poštenjakom“.

Dr. Šustersič je posebno bombastično jahal na slučaju, katerega je omenil priča Fajgelj, da je Gabršček vzel kakih 5krat iz blagajne do 200 gld., to potrdil na posebnem listku, ki je šel v satuljo k denarju, ne da bi se to takoj vpisalo v blagajniški dnevnik. Očitno je tu dr. Šustersiča njegov sv. duh zapustil; kajti trdil je, da takega blagajnika bi se moralo povsod odsloviti itd. Gabršček je seveda pojasnil, da so bili ti slučajji popolnoma pravilni, in da se je vse sporazumno uredilo. Ko je n. pr. posojilnica kupila hišo št. 3. v ulici Vetturini, so bili potrebni med sklepanjem kupčije manjši zneski. Gabršček je dal ta denar na razpolaganje le proti takemu potrdilu na listek, a v blagajniško knjigo je prišlo potem vse skupaj, ko je bila kupčija sklenjena. In zopet je bilo par slučajev, da je dal denar za „Slogine“ zavode na hranilne knjižice, katere pa je hranil ranjki Kanceler. Za jeden dan ali dva je Kanceler prišel s knjižicami, znesek se je vpisal, in listek je izginil iz denarne satulje. Iz tega čitatelji lahko sodijo, kako ostudne spletke so nasnovali ljubeznjivi klerikalni gospodje, da bi omadeževali čast in poštenje političnega nasprotnika.

Se grši in ostudnejši je pa ta slučaj: Zagovornika sta hotela dokazati, da je posojilnica darovala za „Knjižnico za mladino“ v prid šolske mladine 25 gld., a Gabršček jih je dal le za 19 gld. 50 kr., in še te je zaračunal namesto po 20 po 25 kr. Podtikali so tudi Gabrščku v usta besede, katere je baje takrat izgovoril: „Ako pri taki priliki nič ne zaslužim, kedar pa?“ Zdaj pa čujte, čitatelji, kaj se je na obravnavi sami dokazalo. Gabršček se je k sreči domislil, da je takrat poslal slovenski mestni ljudski soli „Knjižnico za mladino“ v vrednosti 5 gld. 50 kr., kar bi dalo torej vsega skupaj znesek 25 gld. Jeden porotnikov je videl med občinstvom voditelja tiste šole g. Ivana Domenisa in predlagal, naj se ga pokliče za pričjo. Gosp. Domenis je bil res poklican in je to tudi potrdil. Priča svet. Vodopivec je bil privlekel takratni račun Gabrščekov na dan za 19. gld. 50 kr., ali g. predsednik obravnave je bil tako indiskreten, da je prečital tudi pismo Gabrščekovo, v katerem stoji, da daruje tudi on še 100 iztisov „Knjižnice za mladino“. Tako se je pokazal oni dobicek, katerega je hotel Gabršček pri tej priložnosti narediti. Ko je predsednik tudi omenjal, da je vendar daroval še 100 iztisov „Knjižnice za mladino“ v vrednosti 25 gld., je dostavil svetnik Vodopivec bistroumno, da je bil to njegov dar, a da je poslal le za 19 gld. 50 kr. v imenu posojilnice, torej za 5 gld. 50 kr. premalo. S pričevanjem g. voditelja Domenisa so torej klerikalci tudi na to stran sramotno pogoreli in dokazali, kako ostudni sredstev so se posluževali nasproti političnemu nasprotniku. Voditelj g. Hrovatin je sam potrdil, da je Gabršček daroval o raznih prilikah veliko iztisov „Knjižnice za mladino“. Dostavljamo, da je daroval le štiri leta zapored na Miklavčevico po 100 iztisov v vrednosti nad 120 gld. Vrh tega je dobivala mladina o božičnicah in tudi drugih prilikah toliko knjižic, da je sam voditelj Hrovatin dejal na občnem zboru posojilnice l. 1899., da je otroci niti več ne marajo, in zato posojilnica v ta namen ni nič več darovala, Gabršček pa tudi ne. S kakošnim namenom so prinesli na dan slučaj, da je Gabršček dvakrat ključje pozabil, nam je tudi popolnoma umevno. Tu se je pokazala klerikalna zlobna volja in drugega nič. Naj bi se zgodilo karkoli, oškodovan bi bil le Gabršček in nikdo drugi. (Konec pride.)

DOPISI.

Iz Devina. — Gospod urednik! To je bilo proti našemu pričakovanju!

V petek je praznoval naš Devin dvojno slavno zmago, zmagali smo z glasovi 66 proti 24 nad italijansko stranko, a zmagali smo tudi s 65 glasovi proti 1 za volilnega moža narodno-napredne stranke. To Vam je bil boj! Italijani so prišli vsi, do zadnjega moža.

Razen vrlih Devincev storili so svojo narodno dolžnost tudi Jamelci, Štivanci in Medvejci. Prišli so vsi in tudi mnogo takih, ki niso bili vpisani v volilno listo. Razume se, da ti niso imeli pravice voliti. Kako navdušenje se je bralo iz oči! Tu je bilo videti najmlajšega volilca, a tudi sivega starčka, ki je uro hoda prilezel ob palci. Glavno je bilo pa to, da se niso cepili na dve strani, ampak volili vsi jednoglasno volilna moža narodno-napredne stranke. Vrli Devinci zaslužijo največjo pohvalo za svoj trud.

Ko je občinski obhodnik razglasil izid volitve, je zagrmela iz vseh grl mila pesem „Hej Slovani“, spremljana z neprestanimi klici „živio, živio dr. Tuma, živio narodno-napredna stranka.“ Pozno v noč smo slavili še potem zmago pri kozarcu vina v Plesovi gostilni.

Zmagali smo tudi v IV. razredu, kar nam pa malo hasni.

Velikanski srd in jeza sta vladala pri stranki nasprotni narodnosti.

V petek smo pokazali prebivalci devinskega županstva, kakó znamo braniti svoje pravice, svoj narodni obstanek. Pokazali smo, da naša trdnjava ob sinji Adriji zna braniti napade naših neprijateljev; pokazali smo tudi, da naš starodavni Devin je v naših rokah in tudi ostane vrlie vsemu pritisku tujca-neprijatelja.

Vam, vrli Devinci, Medvejci, Jamelci in Štivanci kličem: Bog Vas živi!

Dokler ima naš narod take sinove, take može, ne more propasti. Bodimo tudi v prihodnje tako jedini kakor smo bili sedaj; le v tem slučaju je zmaga in prihodnost naša.

Spolnimo tudi dalje besede, katere smo s tolikim veseljem in navdušenjem peli na dan zmage: „Bratje mi, stojimo trdni, kakor zid od grada!“

Dan zmage je bil za nas Devince vesel in žalosten. Veselili smo se zmage, a obžalovali, da smo zgubili iz svoje srede moža postenjaka, moža narodnjaka! Ravno istega dne smo spremili k zadnjemu počitku umrlega g. I. Legiša, ki je nehal biti ud devinskih Slovencev. Tukajšnje bralno društvo mu je napravilo krasen yenic in trakove z napisom: „Vrlemu Slovcu — Pevsko in bralno društvo „Ladija“. Tako zna častiti naš narod svoje može. Ti pa, dragi prijatelj, zri z neba doli na nas in blagoslovi naše delovanje in napredek!

Iz Boveca, 2. decembra 1900. — Nasima gg. kaplanoma vsa čast glede pridig, prav radi jih poslušamo, sta res dobra govornika, dokler nam razlagata sv. evangelij in resnice sv. vere. Zato bi jima svetovali v tej smeri nadaljevati. Da so bovske glave samozvestne, imate menda dovolj dokazov, kakor tudi, da smo spoštovali duhovščino tudi izven cerkve, če se je stanu primerno in dostojno obnašala. Kdor se pa spušča v boj javnega življenja, se izpostavi kritiki in mora si dosledno dovoliti, da se ga smatra prav navadnim človekom. Takemu pa ne velja več izrek Kristusov: „Kdor Vas posluša, mene posluša, kdor Vas zaničuje, mene zaničuje itd.“ Boste torej uže dovolili, da ga vsprejmemo z dostavkom: „Kedar nam govorite s sv. mesta, v dostojni obliki in lepimi izrazi, dokler se ne zlorablja cerkev v namene nadvladja.“ — V zadnjih pridigah pa ste začeli vsiljevati svojo oblast in dolžno pokorščino tudi v javno življenje.

Če vi trdite, da niste v politiki dolžni niti svojim škofom slepe pokorščine, kako morete zahtevati, da vam bomo mi isto dolžni v zasebnem življenji? Ali morda mislite, da ste nezmotljivi na prižnici, če čenčate o volitvah? Ali ne uvidite, kako daleč ste zašli v svoji strasti! V tem slučaju nam ne boste na prižnici več predstavljali božjega namestnika, temveč navadnega govornika, ki lahko tudi s prižnice laže, in takega je dovoljeno kritikovati.

Frenagilji ste se tudi, ko ste očitno imenovali „lažnika“ onega, ki je sporočil „Primorcu“ in „Soči“, da odrekate sv. popotnico umirajočim. Da je jeden duhovnov res nekaj enakega v cerkvi govoril, se Vam lahko dokaže s 50 in več pričami, ali da je

vsa ljudstvo tako razumelo. Dopisnik mora očitno priznati, da ne more doslovno navesti onih besed, ker jih ni slišal, ker ga ni bilo takrat v cerkvi. Prasaite pa ženice po Bovci, ki so takoj po sv. masi tarnale, da odslej še umirajoči ne bodo mogli biti deležni sv. obhajila v zadnjih dneh življenja, ker ste se menda izrazili, da če je bil bolnik v daljši boleznii obhajan na primer pred 10 do 14 dnevi, mu sv. popotnice ni več treba, da ni treba duhovnov preveč nadlegovati. Kdo torej laže? Vaša krivda je pa, če so Vas ljudje slabo umeli, kar pa dvomim, torej le recite: „mea culpa“.

„Grehu molčati“ je tudi jeden glavnih grehov. Koliko lažij, obrekovanja se pa širi zadnji čas, vam ne more biti neznano. — „Hic Rhodus, hic salta!“

Kdor tako laže kakor 49. stev. „Prim. Lista“ o narodno-napredni stranki in nje agitaciji za zmago, — je podlo človeče. Naša stranka se je bojevala s povsem dostojnimi in dovoljenimi sredstvi, brez lažij in obljubovanj, niti enega slučaja nam ne morete navesti, da bi se bilo na upnike vplivalo. Podlih sredstev posluževala se je pa nasprotna stranka, ker njej po Liguorjanski morali ni greha na svetu, da bi ga „dober“ namen ne opravičil, celo kriva prisega!

Iz Kostanjevice. (Vzgleđen namestnik Kristusov in dober dušni pastir! Veleposestnik!) — V Kostanjevici se je vedno pobirala plača g. vikarja v naturalijah od istega osebnosti. Pa ker radi zastankov ni manjkalo nobeno nedeljo ali praznik črnenja občanarjev od strani gosp. vikarja radi par nemarnežev ali revežev, so se tega pikanja občanarji naveličali, in letos so sami občinski zastopniki kongruo v žitu (pšenico in ječmen) pobrali in gosp. vikarju točno odrajtali, tako da so mu vse stroške pobiranja in nošnje na žitnico prihranili. Za reveže pa, kateri niso imeli žita, so občinski zastopniki žito ukupili in vikarja plačali.

V tukajšni občini je pa neki čevljar, kateri si je pred letom hišico sezidal, in tudi on je odračunal vestno mernik pšenice, kar so ga občanarji tirjali. Ko je pa revežu zdaj žena povila dete, je šel h g. nuncu, da bi dete krstil. Ali g. vikar se je raztogotil in ga zavrnil, da naj mu prinese mernik pšenice in potem bo dete krstil. Izgovarjal se je, da je posteno občini plačal, ali nič ni pomagalo, moral je pete odnesti iz farovža, sicer bi bil obložen s pestmi!

Precej je podal tožbo po županstvu, in isto je koj vikarja zavrnilo na svojo dolžnost, in dete je bilo krščeno. Ali bo dete srečno, ker je v jezi krščeno, ne vem?! Le toliko pa vem, da se bo moral g. nunc zagovarjati pred sodnijo in dokazati, kdo je snedel in spil žito, katero so občanarji oziroma omenjeni čevljar odrajtali?! In ta je prav tisti nenasičen in požrešnež, kateri se je drznil na praznik sv. Jožefa javno v cerkvi pri razdelitvi listkov za velikonočno spoved nekemu revežu, sicer vseskozi postenjaku, kateri je vprašal listek za svojo bolehalo soprogo, očitati in reči, da prosi listek za drugo žensko, katero je vulgarno imenoval, s katero da živi v grešni zvezi. Gospod nunc v Kostanjevici: Zora puca, bit će dana! — Grozdje je začelo biti kislo; bo treba obrniti plašč za burjo ali pa z Bogom!

Iz Svinega pri Šmariji. — Teško nam je molčati g. dopisniku iz Šmarji v „Soči“ št. 137., kateri zadevuje nas kar na splošno, da smo pobili g. Bizjaka. No, res se je neki klerikalni agent zaletel vanj, da je padel na tla in se pobil, ali to je bilo le zato, kjer se je bil najbrže preveč nasrkal božje kapljice iz župnikove kleti. Torej ne po lastni krivdi, marveč po krivdi g. župnika ali pa njegovega vina. Recimo, da to so naredili klerikalni agentje na katoliški podlagi, katerim je šlo „za vero“ ne za načela, kateri so zlorabljali vero v take namene.

Pozor, g. dopisnik, čast, komur čast, ali take „časti“ nočemo imeti vsi! — Slepi so bili razni volilci, ker so se dali prevariti iz farovža ter so drvili kakor ovce za ovnom — za svojim nuncem. Nas so bili dobili nepripravljeni, ker smo mislili, da volitev bo svobodna. Ali to ni bilo!

Domače in razne novice.

Osebnost. — Minister za uk in bogocastje je imenoval asistenta dunajske vseučilišne zvezdarne dr. Frid. Bidschofa pristavom astronomsko-meteorološke opazovalnice v Trstu.

Volilno gibanje. — Iz županije Ponikvske nam pišejo:

Dne 30. novembra t. l. se je vršila v občinski pisarnici v Rakovcu za županijo Ponikve volitev volilnih mož. Več kakor dva tedna dnij so obletavale črne „vešče“ volilce tako, da je bilo pričakovati v naši sicer ne veliki županiji burnih volitev, kajti zagnal se je bil na našo županijo cel bataljon „črnih“ s št. Viške gore, Petin, Ponikev in Podmelca. In res na dan volitve so prignali jih vse, kar „leže in gre“ tako, da se je sam gosp. glavar čudil, da take vdeležbe še ni bilo pri nobeni dosedanji volitvi. V peti kuriji od 364 vpisanih jih je volilo 160. Ker je bilo pa mnogo volilcev, ki niso bili vpisani, in tudi mnogi niso mogli v volilno sobo, ki smo jo morali ob 12. uri zapreti, se lahko trdi, da je prišlo na volitve do 200 oseb.

Zmagala je klerikalna stranka s tremi volilnimi možmi z večino 18 glasov.

V volitvi selskih občin od vpisanih 106 volilcev je volilo 62; zmagala narodno-napredna stranka s tremi volilnimi možmi z večino 2 do 3 glasov.

Drugo poročilo o teh volitvah pravi med drugim:

Boj je bil tak, da takega se še ne spominjamo. Nunci so delali na vse mogoče načine. Pomagali so si z vsemi sredstvi: z lažjo, obrekovanjem na dr. Tuma, „Sočo“ in našo stranko. Sploh so v njih zlobne politične svrhe zlorabili vero ter s tem ljudstvo tako preslepili in zapeljali, da so isti šli v volilni boj edino iz prepričanja, da gredo v boj za vero, da mi naprednjaki smo „liberalci“ ter da hočemo vse verske naprave podreti itd. Torej nasprotniki so s tem dosegli, da se njih stranka sme po pravici imenovati „Križarska vojska“, ki je šla od najnižjega berača v volilni boj za vero. V naši županiji je 357 volilcev, od katerih precejšno število ni doma. Od teh vdeležilo se je volitve 156! Vse, kar je le moglo stati po koncu, je spraval naš nunc Nemec zgago delat. Vsa inteligenca in zavednejša mladina je na naši strani, torej že poravnamo!

V Škrbini bodo volitve dne 6. t. m. ob 2. uri popoldne. Opozarjamo Škrbinec na dopis iz Škrbine v številki od sobote, nadejaje se, da Škrbina ne ostane za vedno v taborju nazadnjakov!

V St. Andrežu so zmagali klerikalci. Mladi župan Lutman se je vrgel v boj za klerikalno stranko z vsemi silami, kakor smo že povedali. Mož se je pokazal, kakoršen je t. j. da se ne sme nič verjeti njegovim častni besedi. Pride čas, ko bomo govorili mi z njim drugačno besedo. — Upali smo, da to občno pridobimo; ali več mož se je prelevilo kar čez noč. Mladež pa je vsa naša! In ta je tudi naša prihodnost!

V Sovodnjah zmagali naprednjaki v obeh kurijah (3 in 3 volilni možje.) Dr. Pavlica, podprt od nunccev domačega in gabskega, je bil skical v nedeljo v Sovodnjah shod, kateri pa so fantje razgnali. — Dr. Pavlici so peli: Hej, Pavlica, naša reč slovenska živo klije! Pomagalo ni nič, moral je pobrati šila in kopita ter oditi brez shoda.

V Biljah v peti kuriji je zmagal znani razsajaj kurat Rojec. Tako je najbrže tudi v četrti kuriji.

Tiskovna pravda g. A. Gabrščeka proti „Gorici“ radi žaljenja časti, o kateri poročamo na drugem mestu podrobneje, je skončala pred poroto tako, da je bil odgovorni urednik „Gorice“ Jos. Marušič obsojen plačati globe 200 K, vse sodnijske troške ter priobčiti obsodbo v „Soči“ in „Gorici“. Obravnava je trajala od 9. ure jutraj v soboto z malimi presledki do 2½, v jutro nedelje, v glavnem tako dolgo radi mešane porotne klopi. Dvorana je bila vedno polna občinstva, v notnih urah pa je bila kar natlačena. Obsodba je bila izrečena od strani porotnikov soglasno.

Poverjenišvo „Slovenske šolske Matice.“ — Oklic, izdan v svrhu ustanovitve „Matice“, smo že priobčili svoj čas. Dalje smo tudi povedali, da poverjenišvo za celo Primorje je prevzel g. nadzornik Finžgar. K tem vestem dostavljamo danes še, da poverjenišvo „Slovenske šolske Matice“ za Gorico ima g. profesor Bežek.

Vipavska železnica. — Poročajo nam: Železniško ministerstvo je povabilo sedem podjetnikov, naj prilozijo svoje ponudbe do 12. t. m. Komur se je delo oddalo, se razglasi 22. t. m. opoldne. Trije so že pregledali celo črto na licu mesta. Tako je vendar upanje, da se prične graditi tudi ta železnica.

Resnična, žalostna smešnica. — Pišejo nam: V neki soli na Vipavskem je pri obravnavi berila učitelj opomnil otroke, da morajo biti uljudni in pozdravljati srečujoče znance in ptujce. Neki deček pomoli roko. Ko ga učitelj praša, kaj bi rad?, vpraša deček: „Ali tudi Tumo?“ (namreč dr. Tumo)? — To je sad pridig in strastij. Komentara menda ni treba.

Češki kvartet. — V nedeljo nastopi v Dreherjevi dvorani ob 6. zvečer češki kvartet: gg. Karol Hoffmann, Jos. Suk, Oskar Nedbal in Iv. Wihan. Na vsprejemu so komadi iz del Dvořaka, Čajkovskega, Sani-batija in Beethovna. Umetniki igrajo na prvo violino, drugo, na violo in violoncello. Vstopnice prodaja g. Wokulat v Rastelju ter stanje sedeži od prve do četrte vrste 4 K, od pete do desete 3 K, od ednajste do trinajste pa 2 K 50 vin. Vstop stane 1 K 20 vin.

Skraino preganjanje učiteljev. — „Gorica“ in za njo „Prim. List“ sta prinesla vest „Odkod imajo učitelji najedenkrat toliko denarja?“, v kateri pravi, da „plačujejo učitelji pri sedanjih volitvah za toliko pijače, da je vse mokro po mizah in po tleh ter da so „narodno-napredni“ volili polni kot šcep, ko odhajajo iz volilnega kraja domov. Kdor bi nam resil to uganjko, obdarimo ga z Gabrščekovim kalamonom.“ — „Saj“ druge učitelji vedno tarnajo in tožijo o hudi bedi, v kateri se nahajajo. In mi smo tudi prepričani, da jim lastnega denarja ne preostane — odkod torej toliko denarja? Tako pišejo posvečeni gospodje „Prim. List“. To je tako skrajno podlo potaknjeno učitelstvu, da za pravo označenje nimamo besed! Lump je tisti, ki je to pisal — in lump je se toliko bolj, ker je pisal to vedoma in hotoma! Mogel pa je pisati kaj takega le kak „posvečenec“, ker drug človek ni sposoben za tako podlo podkivanje učiteljev.

Tolovajstvo na Gočah. — „Slov. Narod“ piše: Z Goč se nam poroča, da se je udeležnikom tolovajskega napada na županovo hišo že dostavila obtožnica c. kr. državnega pravdnictva. Toženi so: kurat Josip Ferjancić in poleg njega kot njegovi sokrivci Viktor Pangeč, Franc Debevc, Janez Požar, Jože Mohorčič, Andrej Krečič, Edvard Ferjancić, Anton Vovk, Jože Vovk, Leopold Ferjancić, Janez Funa, Fran Jeroučič, Janez Jeroučič, Janez Kresič, France Ferjancić Jožmanov, Ludovik Vovk, France Ferjancić-Brjaski, France Pregelj, Alojzij Dolenc, France Jamšek in Janez Vovk. Vsi ti, z duhovnikom Ferjancićem na čelo, so obtoženi radi hudodelstva javne posilstosti, in sicer po § 87. kazenskega zakona, ker so hudodelstvo storili v posebno nevarnih okoliščinah. Zakon določa za to hudodelstvo težko ječo od jednega do petih let, po velikosti hudobije in nevarnosti pa tudi do desetih let. Duhovnik Ferjancić je poleg tega tožen tudi radi hudodelstva goljufije (storjene z zapeljevanjem h krivemu pričevanju po §§ 197. in 199. a.) Na Gočah je sedaj tako, kakor bi bila strela udarila med klerikalce. Uboge žrtve ekamisijonarja Ferjancića so vse zbegane. Ljudje so tudi res usmiljenja vredni, ker so bili po fanatičnem duhovniku zapeljani in nahujskani.

Dr. Rajmondo Luzzatto se je menda že preobdelal slovenskega kruha. Tak vtis je napravil, ko je „brani“ odgovornika „Gorice“ Jos. Marušica. Ta mož se je predrznil uplivali na laske porotnike s tem, da je očital „Soci“, da žigosa vsakega, kdor ni njenega mnenja, prej je delala tako le z Italijani, sedaj pa dela tako tudi s svojimi rojaki. Gabršček je rekel, da tisto noč po dnevu, ko je izšel članek, radi katerega toži, ni spal; pomislite pa, koliko nočij niso mogli spati radi člankov v „Soci“ „ubogi“ italijanski trgovci. Dr. Rajmondo se je dotaknil torej bojkota, čes, na ta način zadene najbolj občutljivo stran italijanskih porotnikov ter izsilim oprostitev obdolženca. Ali vendar se je zmotil. Tisto govorjenje dr. Rajmonda ni spadalo v okvir obravnave, zato ga je moral predsednik ustaviti, da ni smel nadaljevati govora v takem smislu. Dr. Rajmondo bi bil pač bolje storil, da ni omenil bojkota, ali pa vsaj bi bil moral povedati, zakaj je nastal bojkot in kake posledice ima. Bojkot je bil pač zadnje sredstvo, katerega so se morali poprijeti Slovenci, ker le po tistem potu so mogli priti končno do tega, da so varnejši v Gorici svojega življenja in razvitka, kakor so bili poprej. Bojkot bas je uplival, da so počile tiste velikanske napetosti, ki so obstajale poprej med Slovenci in Italijani v Gorici, da je zavel neki drugi za Slovence ugodnejši veter. Ako niso mogli kedaj spati italijanski trgovci, so bili temu krivi ponajveč tisti „caporioni“ med Italijani v Gorici, ki so hujskali v enomer Italijane proti Slovincem. Tisti so krivi, ne pa Gabršček. Gosp. doktor Rajmondo, ali imate čisto vest v tem pogledu? Kaj vse je pisal „Corriere“, „Sentinella“ itd.! Ali naj bi bila „Soca“, ki je bila največkrat edina braniteljica mestnih Slovencev, molčala na vse tiste lumparije?! Ne, in tudi ne bo, pa če jej tak mož, kakor je dr. Rajmondo, se tolikokrat očita to in ono! — Dr. Rajmondo živi od Slovencev in hvaleznega za to se jim izkazuje s takimi govori v sodnijski dvorani! Slovenci, le pridno ga podpirajte še dalje, da bo mogel ponavljati pred sodnijo pikanje in zbadanje Slovencev! — Italijanski listi trdijo, da dr. Rajmondo je žel priznanje med občinstvom, ko je govoril o „ubogih“ trgovcih. Res je bilo nekaj takega, ali ogorčenje med slovenskim občinstvom je bilo še večje ter se je pojavilo prav glasno.

Pred sodnijo. — Te dni je sedel na zatožni klopi 48-letni kmetovalec Andrej Placetič radi zločina javnega nasilstva, ker se je zoperstavil orožniku, hotelcem istega zapreti radi nekega prestopka; obsojen je bil na tri mesece v ječo. — V štirimesečni težki zapor je bil obsojen tudi 36-letni Ant. Gatej s Tolminskega radi težke telesne poškodbe. Dne 7. maja t. l. je namreč v prepiru z Mar. Podgornikom ranil tega tako, da ni mogel 20 dni na delo.

V Ločniku je bil nadel Iligio Cicuta svoji gostilni ime „alla Venezia Giulia“. Ko je zvedelo tukajšnje okrajno glavarstvo za ta naslov, je ukežalo, da ga mora krčmar tekem 24 ur odstraniti iz ozirov na javno varnost.

Iz Kanala smo dobili dopis, kateri se bavi z žalostnim stanjem tamkajšnjega vojaškega veteranskega društva. V dopisu se trdi,

da občni zbor za l. 1899. je bil sklican sele letos, da društvo nima predsednika, da rezervni zalog ni tam, kjer bi moral biti, da društvo ima celo nekatere prav nepotrebne dolgeve, in se druge reči, nad katerim se morejo člani spodkicati. Hočejo izredni občni zbor. Najbolje pač, da skličejo tak izredni občni zbor, na katerem naj poskrbe, da bo v društvu red, kakor pritiche, drugače pa bi bilo bolje, da se društvo opusti, ker če je vse res, kar trdi dopis, kateri je podpisalo 5 veljavnih mož, pač ne kaže drugega.

Nesreča. — Pri nakladanju kamena na nabrežinski postaji je padel Josipu Jazbecu kamen na prsa in ga močno poškodoval na oprsju. Prinesli so ga v bolnišnico. — Na potu v St. Andrež je našel 10-letni učenec Al. Zavadiav patrono, katero je začel obdelovati s kamnom, toda ta mu je eksplodirala ter ranila razne prste na levi roki. Pripeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu zdravniki odrezali polovico sredinca.

Protli pelagri. — Pret. teden je bilo v Gradišču ob Soči zopet posvetovanje, kako opomoči bolnikom na pelagri. Posvetovanja se je udeležilo več zdravnikov gradiščanskega okraja. Sklenili so prositi podpore pri vladi, pri deželnem odboru ter poslati nabirati milodarov okrog županij in župnij. Vlada je sporočila, da bi bila pripravljena postaviti zavetišče takim bolnikom.

Sprememba imen na južni železnici. — S 1. decembrom t. l. so spremenili ime postaje Maribor v „Maribor — glavni kolodvor“ ter postajališči Bivio - Devin in Devin v „Bivio“ in „Devin-Sesljan“.

Trg sv. Andreja včeraj je privabil, kakor vsako leto, izredno veliko ljudi v mesto. Najbolj živahno je bilo po tistih ulicah, kjer so prodajalnice, to je po Rastelu, Gosposki ulici, zlasti pa na Travniku; pa tudi „komedije“ na odkritem trgu so privabile tjejak mnogo ljudi. Vreme je bilo čudovito lepo in ugodno.

Razpisani je študentski letnih 400 K iz ustanove barona Hektor Ritter de Zahony-ja, ki se podeli mladeniču z Goriskega, ki se posveti trgovskim ali tehnično-obrtnim študijem na trgovski akademiji, na politehničnem zavodu ali na kaki drugi višji šoli v tu- ali inozemstvu. — Oni, ki mislijo, da bi zamogli računati na podelitev omenjenega stipendija, morajo vložiti dotično prošnjo podpisani do 31. decembra t. l. Tej prošnji se morajo pridejati sledeče listine: 1.) Potrjeno inškricepje na akademiji ali zavodu, o kojem se je govorilo zgoraj. 2.) Spricevalo zadnjih dveh tečajev, ali pa spricevalo zrelosti srednjih sol. 3.) Domovinski list in spricevalo o premoženjskih razmerah, potrjeno od dotične občinske oblasti. Imenovani študentski se bode izplačeval do končanih študij vsako leto v dveh poluletnih obrokih, ki zapadeta dne 1. aprila in 1. oktobra proti pravilnemu potrdilu in proti predložitvi listine, s katero se potrjuje, da dijak napreduje v učenju. — Trgovska in obrtna zbornica. Gorica, 28. novembra 1900.

Obstrelili je v Šempasu neki Fr. Remec 22-letnega Al. Glesica, in sicer v trenutku, ko je ta poslednji zapuščal neko tamošnjo gostilno, tako močno, da so ga morali prepeljati v tukajšnjo bolnišnico, kjer so mu zdravniki vzeli dosedaj iz života dve krogličici. Ranitelj je silovit značaj in znan pretepač, najbrže iz sole kakega človeka z lasuljo.

Listneca. — Tudi v zadnjih dneh smo dobili več poročil o hudi volilni borbi, ki je vihrala po naši deželi. Kar je porabnega za list, porabljam, kakor vidijo gg. dopisniki, drugo pa nam služi v informacijo. Vse gg. dopisnike in poročevalce pa lepo zahvaljujemo s prošnjo, da nam ostanejo tudi v bodoče zvesti!

Razgled po svetu.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu. — Komaj 2 leti je, odkar posluje zavod sv. Nikolaja, a je že sprejel pod svoje okrilje nad 1000 deklet, in sicer: Kranjce 347, Primork 302, Stajark 164, Korošice 80, iz kraljevine Hrvaške 45, Čehinj 6, Poljakinj 2, Rusinj 1, Italijank 29, Nemkinj 24. A odkloniti smo jih morali veliko radi pretesnih prostorov. Društveni dohodki nam ne dopuščajo, da bi najeli večje prostore. In vendar: kolika dobrota je že to, da dekle dobiva brezplačno stanovanje! Pa tudi hrano dobiva, četudi nima nič novečica v žepu. Drugače bi trpela glad in glad je vendar najhujši pospeševatelj nemoralnega življenja! Vrh tega da se skrbi za duševni in telesni blagor deklet, ni jim treba hoditi v bolnišnico v slučaju bolezni; marveč se dekle, ako ni nevarno bolno, lahko zdravi v zavodu. Človekoljubni zdravnik gosp. dr. Martinis, rodom Dalmatinec, uvidevši korist zavoda, ponudil se je, da bo dekleta zdravil brezplačno. In ne samo to; posredoval je tudi pri lekarnarju, da dekleta dobivajo zdravila veliko ceneje. Ni li to velika dobrota za dekleta sama, za njih starše in za — občino?! Število deklet govori jasno, da li je bil zavod potreben ali ne?! Žalostno bi bilo torej, ako bi moral zavod moledovati za podporo, da se vzdrži...! Prihiti bi morale torej vse občine ter tekmovali med seboj z večini ali manjšimi podporami na korist svojih

občinar. Posebno zdaj, o sestavljenju poračunov, naj vsaka občina kaj ualega odloči v ta namen. Vsaki če tako mali znesek pride prav! Tu ni treba Bog ve kakih žrtev, marveč le malo ljubezni do ubogih devotk! Ne smemo misliti, da so nam dekleta propadla samo moralno; ne, propadala so nam tudi gmočno in narodno. Dekleta iz zavoda se gledé narodne zavesti razlikujejo od družih deklet; „ker“, ako bi bila katera mlačna ali brezbrizna v narodnem pogledu, jo pa navdušujejo druge! In ako vidijo, da ostaja katera rezavredna, prezirajo jo toliko časa, da se poboljša! Potem se le sme v njih krog! Gmočno skrbi zavod za dekleta s tem, da posreduje, da dekleta hranijo denar v naši „Tržaski posojilnici in hranilnici“. In res je že lepo število deklet, ki imajo že veče ali manje zneske, kakor katera more. Veselo upanje je, da bo vedno bolj, ker jedna druga navajajo na to, da hrani denar. Po zimi pa je v zavodu pravo zbiralističe. Tu se shajajo ob nedeljah in praznikih ter si kratko čas s čitanjem in postenim razvedrilom. Kratko rečeno: zavod je pravi dekliški dom, kjer zajemajo navkov in navodil, kako se jim je ravnati. In ako bi imeli večje prostore, prihajale bi v večem številu...! Bila bi tu prava ženska čitalnica. Koliko koristi bi bilo to! Opazili smo tudi, da z dekleti, ki so došla iz zavoda, tudi gospodariji druge narodnosti nospotajo bolj milo, ker vedo, da ista imajo koga, ki jih brani. Nadalje posreduje zavod med gospodinjjo in služkinjo, ter je nepristranski o tem, — tako je ustrezno toliko koristim gospodarjev, kolikor onim služkinj. Na ta način sta si bliži jedna in druga. Gospodinja vidi v služkinji svojo pomočnico in svojega bližnjega, kateremu ni osoda tako mila kakor njej! Služkinja pa naj vidi v gospodinjji svojo dobrotnico, katero je dolžna spoštovati in ljubiti. Ako se nam posreči, da popolnoma odstranimo, rekli bi prepad, ki je ločeval gospodinjjo od služkinje, dosegli smo vse, ker ljubezen je ista, ki dela čudeže tudi tam, kjer se zdi nemogoče. Ganite se torej vsi oni, katerim je na srečo blagor ženske mladine ter nam prihiteti na pomoč, da isto ohranimo narodu čilo in zdravo — moralno in fizično. Odbor.

Na Štajerskem v peti kuriji ima upanje prodrati kandidat Hribar proti dekanu Žičkarju; vsaj volilnih mož sedaj je več na strani Hribarja kakor Žičkarja. Prizori na voliščih od strani duhovnikov so slični onim pri nas in na Kranjskem.

V Istri sleparijo Lahi pri volitvah volilnih mož, kar le morejo. Maršikje se jim posreči, prodrati s svojimi volilnimi možmi z nasiljem. Tako se je zgodilo tudi v Oprlju. Volitve so uničene in razpišejo se nove. Da se to zgodi, kaže, da je moralo biti že kako izredno sleparenje na volišču!

„Domovina“ obsojena. — Urednik „Domovine“, g. Ante Beg, je bil pred poroto v Celju dne 30. pr. m. obsojen v trimesečni zapor. Tožili so nemškutari iz Brezic radi zaljenja nemške hranilnice tamkaj. Celjska družba je sprejela obsodbo z največjim veseljem.

Protli slovanskim pesmim v cerkvah. — Katolicem je bil vedno sovražen narodnost. Duhovščina je bila vedno nasprotna slovanskemu petju po cerkvah, in sedaj se je pokazalo to sovraštvo tudi v Pragi. Tamošnji nadškofski konsistorij je izdal v ordinariatskem listu ukaz, da se niti po liturgičnih pesmih in molitvah ne smejo peti več češke pesmi, čes, da latinščina je jedino umestni cerkveni jezik. „Narodni Listy“ pišejo: Nadškof prepoveduje češkemu narodu, ki doslej ni dal povoda misliti o sebi, da je sovražen katoliški cerkvi in ritu, češki peti in moliti. Prepustamo gosp. baronu Skrbenskemu, da premišljuje, so-li take ordonnance prav v sedanjem razburjenem času primerne, da se deluje z njimi proti razsirjajočemu se gibanju „Proč od Rima!“ — Čehi ne smejo niti moliti več v svojem narodnem jeziku! Moliti morajo v mednarodnem jeziku, v latinščini! Kje so časi, ko sta sv. Metod in Ciril moravskim Čehom prinesla katoliško vero z narodnim ritom!

Volitve v zavarovalnico za slučaj neugod. — Politične društvo „Edinost“ v Trstu je prevzelo vodstvo volilne akcije za volitve v zavarovalnico proti neugodam, ki se bodo vršile dne 18. t. m. Odbor „Edinosti“ se je konstituiral kakor centralni volilni odbor. Najbolje je torej, ako se glasovnice pošiljajo naravnost odboru polit. društva „Edinost“.

Carjevo zdravstveno stanje je dokaj povoljno; noči prespava dobro in se mu polagoma vračajo moči.

Krüger je zapustil Pariz, ter šel na pot v razna prestolna mesta; včeraj je bil v Kölnu na Nemskem, od koder namerava posetiti nemškega cesarja v Berlinu; kakor se pa zagotavlja iz dobro podučenih virov, se nemški cesar odločno protivi Krügerjevemu obisku, ter je istega tudi odklonil, kar je vzbudilo v časopisju ne malo razburjenje; na Angleškem pa so pozdravili to odklonitev z velikim zadoščanjem.

Na Lloydovem parniku „Carintia“ se je pripeljal v petek v Trst neki 29 letni Ferd. Castro iz Trsta. Ta Castro je bil ušel pred 9 leti od vojne mornarice. Sedaj se je vrnil, imajoč krive listine v rokah, ki se glase na drugo ne na njegovo ime. Tega moža zasledujejo italijanske oblasti kakor anarhista. Zato so ga takoj aretovali.

Radi okuženega mesa zbolelo 180 oseb. — V Murciji je zbolelo 180 oseb, ki so zavzle s trihinami inficirano svinjsko meso. Dve osebi ste umrli, drugi so v veliki nevarnosti. Zaplenilo se je mnogo okuženih ščetinarjev in je obtaštnja zaprla nekatere mesarje, ki so prodajali pokvarjeno meso.

Okostnjak otroka na pokopališču. — 30. pr. m. v jutro so našli na pokopališču pri sv. Ani v Trstu v grmovju za nekim nagrobnim kamenom okostnjak novorojenega deteta; isti je bil zavrt v stare novine iz leta 1896. in 1897. ter zasit v vrečo. Veščak-zdravnik je dejal, da je truplo ležalo tamkaj 6 do 7 mesecev. Po sestavi sodnega zapisnika so truplo prenesli v mrtvaško kapelico.

Izseljevanje v Ameriko narašča. — Iz računa, kojega so napravili uslužbenci „Barge Office“ v Novem Yorku, je razvidno, da se je ukrcalo v tamošnji luki povprečno vsaki dan od 1. julija t. l. po 1000 izseljencev. Število vseh izseljencev, ki se izkrcajo tekom jednega leta, t. j. od 30. junija 1900 do istega dne prihodnjega leta, gotovo preseže 450.000. To bode največji enoletni kontingent, ki se je izselil od l. 1892. v Ameriko.

Carjev rešitelj. — Poročilo iz Livadije v „Nowoje Vremie“ pravi, da je bil v dnevih, ko je bil car v smrtni nevarnosti, poklican k njegovi postelji mlad zdravnik, dr. Tihotov, kojega je priporočil veliki knez Peter; ta je spoznal za časa velike epidemije v Yalti velike sposobnosti nadarjenega zdravnika. Mlad zdravnik je prišel v Livadijo, preiskal carja, ter ostro obsodil dijetelčno metodo, koja so uporabljali drugi zdravniki. Zdravstvena metoda dr. Tihotova je imela lepe vpehe: oslavljeni car se je kmalu zdatno okrepal, noči je prespaval mirno, sploh se je opazalo zboljšanje in normalni tok bolezni. Dr. Tihotova ime je sedaj v ustih vseh Rusov in ga tudi imenujejo „carjevega rešitelja.“ Car je zbolel na legarju najbrže radi tega, ker je pil na nekem izletu pokvarjeno mleko.

Trdnjavo Nauportum izra rimske dobe so odkrili te dni na Vrhniki (nad Ljubljano). Pričetkom meseca oktobra letos je prišel ces. svetnik Jenny z 22 delavci razkopavat na Vrhniki in v njeni bližnji okolici. Dne 27. t. m. so zadeli na 2-20 m. širok zid, ki se vije naokrog pod raznimi vrli. To so ostanki trdnjave in mesta Nauportum. Sredi nekdanje rimske trdnjave stoji sedaj cerkev, župnišče, šola in nekaj drugih poslopj.

Dogodki na Kitajskem. — Iz Sangaja se poroča: Kitajska poročila pravijo, da je v Tienčinu vse sila razburjeno. Boksarji in kitajski vojaki se skrivoma vračajo v Tienčin. Bati se je novih izgrediv, ko bo luka po zimi zaprta. — Nemškemu poslanstvu se je posrečilo s posredovanjem princa Činga doseči, da so odstavili magistrat v Sangkonu, ker sovraži kristjane. — Polkovnik grof York pl. Wartenburg je dne 27. novembra umrl vsled zastrupljenja s plinom ogličkovega kisa. — Zacasna vlada je, kakor javljajo iz Tienčine, izdala naredbo, s katero skirvanje orožja v mestu in okolici prepoveduje pod smrtno kaznijo. Za izročitev orožja je določena doba petih dni. Ta naredba je bila potrebna, ker so našli velike količine orožja ter je v mestu skritih mnogo boksarjev. — Iz Port Arthura je odplul proti Odesi parnik s 13 ruskimi častniki in 1089 vojaki. — V Parizu in Berlinu so visoki krogi prepričani, da se je doseglo gledé mirovnih pogojev sporazumljenje vseh poslaničnikov v Pekingu. — Pogoji se takoj naznanijo kitajskim funkcionarjem. Ob enem se zatrjuje, da je bila Rusija ves čas v soglasju z drugimi velesilami.

Narodno gospodarstvo.

Največja ruska rafinerija za sladkor je v Odesi in je last bratov Brodski iz Kijeva. Kako velikanske dimenzije ima tovarna, se razvidi iz teh-le podrobnosti: Uradnikov je 413, ki dobivajo skupno letnih 371.000 rubljev; 236 delovodij dobiva letnih 88.000 rubljev; delavec pa je 27.000, za skupno letno plačo 1.060.000 rubljev. V raznih tovarniških poslopjih je 10 denarnih zavodov, 16 bolnišnic s 160 posteljami; mnogo zdravnikov in lekaren; 2 nižja razreda ljudske šole, vsak za 200 otrok, in 2 višja, vsako za 400 učencev; 10 knjižnic; 2 veliki bralni sobi; 4 male kavarne in 20 barak, ki služijo vsaka 800 delavcem v stanovanje. Potem so razna pevsga in glasbena društva, dve godbi na lok, kojih sodelovalci so sami tovarniški uslužbenci.

Rojaki!

Sto let je minilo včeraj, odkar se je porodil slovenskemu narodu njegov največji pesnik, katerega ceni ves narod in s katerim se sme dčiti tudi mej tujim svetom — France Prešeren. Pesnikovo znamenitost na široko razkladati, je povsem nepotrebno; istotako neumestno pa bi bilo dokazovati, da zaslučuje pesnik ne samo, da ga čitamo in se z njim ponasamo, nego tudi da njegovemu geniju postavimo viden znak svojega čislanja in svoje hvaleznosti. Ta misel je vodila podpisani odbor, ko je svojedobno izdal in pozneje ponovil poziv do slovenskega naroda, da naj prilaga svoje doneske, ki bi

omogočili povzdigniti pesniku dostojen spomenik v srcu slovenskega naroda, v beli Ljubljani, kjer je pesnik pel svoje nesmrtnne poezije ter z njimi naslajal svoje sodobnike in potomce v vseh pokrajinah, kjerkoli se glasi slovenski jezik. V svojih oklicih je odbor za povzdignjenje Prešernovega spomenika pozival Slovence in Slovence vseh stanov in vseh pokrajin, da skupno pripomorejo proslaviti pesnika, katerega pač smejo smatrati za svojega pesnika vsi člani slovanskega rodu, ob enem pa osvetliti lice tudi slovenskemu narodu, ker bi njegovo zanimanje in njegova požrtvovalnost pričala, da ve svojim zaslužnim močem izkazovati svojo hvaležnost. Pesnikov spomenik naj bi bil torej viden znak narodovega spoštovanja in njegove hvaležnosti do svojega imenitnika. — ob enem pa tudi bodrilo mladini in odraslim, da se ogrevajo o njegovem pogledu za vse one ideale, katere je gojil pesnik sam. Katera prilika pa bi bila primernejša za povzdignjenje takega spomenika kot stoletnica Prešernovega rojstva?

Odbor se je čvrsto nadejal, da bode mogel ta dan 3. decembra leta 1900. proslaviti z odkritjem spomenika. Res so se v začetku s pohvalno vnemo odzivali Slovenci in Slovence in zbrala se je prilična svota. Nadejajoč se popolnemu uspehu, je razpisal odbor natečaj za načrte Prešernovega spomenika. Tekmovalo je šest umetnikov slovenskih s sedmimi načrti, ki so bili vsi bolj ali manj zanimivi. Prvo nagrado je dobil g. Ivan Zajec na Dunaju, kateremu bi bil odbor tudi poveril izvršitev spomenika, ki ima biti kras prestolici slovenski in trajen spomenik, dostojen pesnika, kateremu bode povzdignjen, umetnika, ki ga izvrši, in naroda ki ga svojemu pesniku postavi, ako ne bi bilo nestalo onega, brez česar se ne da nič izvršiti — denarja. Nabrana vsota ne znaša niti polovice onega denarja, ki je potreben za povzdignjenje spomenika.

Ker pa je častna dolžnost narodova, da ne zaostane započeto delo, da ne poneha z dolgim odlaganjem projektanta umetniški zanos, s katerim se obeta ustvariti delo, ki bode ponos naroda slovenskega, obrača se podpisani odbor ponovno do celokupnega naroda slovenskega, da vsak član njegov po svojih močeh pomore srečno dovršiti započeto delo. Odbor ve dobro, koliko narodnega davka plačujejo Slovenci, in kako žulijo ti davki posebno one Slovence, ki so oddaljeni od središča slovenskega in izloženi navalu tujčevemu. Ali Ljubljana ne zmore vsega, pa tudi samo Kranjska ne; saj tudi Ljubljana po mogočnosti prispeva kulturnim potrebam oddaljenih rojakov. Ker pa je Prešeren vse-slovenski pesnik, zato se obrača odbor do vseh Slovencev in Slovencev ter jih ponovno poziva, da občine, društva in posamezne osebe žrtvujejo svojim sredstvom primerno vsotico v vrhu, ki bode celokupnemu Sloventstvu v ponos in moralno korist.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1900.
Za odbor za napravo spomenika Francetu Prešernu.

Iv. Hribar, župan,
t. č. predsednik.

Rajko Perušek, c. kr. profesor, t. č. podpredsednik; Fran Trdina, mestni knjigovodja, t. č. tajnik; dr. Josip Stare, c. kr. tajnik finančne prokuratorje, t. č. blagajnik; dr. Maks Pirc, odvetnik, Andrej Senekovič, c. kr. gimnazijski ravnatelj, dr. Ivan Tavčar, odvetnik, t. č. odborniki.

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj

od
Frana Wilhelma
lekarnarja v Neunkirchen
(Spodnje Avstrijsko)
dobiva se v vseh lekarnah. Zavoj st. ne
2 kroni av. velj.

Tovarna lanenega cvirna Jos. Iv. Langer

Post Bukowitz pr. Hohenstadt na Moravskem
pripoča svoj izdelek vseh vrst v traji svetlo-
beli barvi za ročno izdelovanje čipk dva-, tri- in
večkratno vseh števk in barv.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 8.

Pripoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.

Pripoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

pripoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
istrskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogrske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzore.

Cene zmerno. Postrežba poštena

Trgovec z vinom Ant. Pečenko

Vrtna ulica št. 8.

pripoča v sodčkih od 56 litrov naprej
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,
briskih in istrskih in dalmatinskih vinogradov.
Cene zmerno, postrežba točna.
Za pristnost vina jamči.

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gospodarska ulica št. 23.

Pripoča svojo zalogo jestvin in
kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na
vadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na
deželo po pošti od 5 klg. naprej.

Obljubljuje točno in hitro postrežbo.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdnja
E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

pripoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu
svojo lastno izdelovalnico umetnih svetil za vsako-
vrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-
nih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd.
vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje
točno in solidno. Pripoča slav. občinstvu tudi svojo
tiskarno črk na pečilo.

Svojo zahvalo

izrekava prav toplo vsem, nama naklonjenim poznanim in nepoznanim
p. n. odjemalcem, zlasti pa velespoštovanemu ženstvu, katero zahteva
s tako odločnostjo po vseh prodajalnicah najine testenine.

Z vsem spoštovanjem

Žnidaršič & Valenčič.

Il. Bistrica, oktober 1900.

POZOR!

Zaloga vsakovrstnega
pohištva

Anton Breščak

v Gorici,

Gospodarska ulica št. 14 in ulica Vetturini.

V zalogi ima

pohištvo vseh slogov

za vsak stan,

priproste in najfineje izdelke
v veliki izbiri.

V ZALOGI IMA: Podobe na
platno in šipe, ogledala, žimo
in platno, razne tapetarije itd.

Daje tudi na obroke!

Kathreiner

je samo pravi v znanih

Kathreinerjevich zavojih!

Zatoraj nikoli v odprtih ali v drugih za preva-
ranje računajočih ponarejenih zavojih.

Kathreiner Kneippova sladna kava

je najkusknejša, kakor tudi edino zdrava in
zraven tega najcenejša primes k bobovi kavi.

Kathreiner Kneippova sladna kava

bode z veseljem in z vedno raztočem učinkom
v stotisoč družinah použita.

Kathreiner Kneippova sladna kava

je tam, kjer se zavoljo zdravja bobova kava
prepove, najboljši nadomestek.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz
Gorica

Ozka ulica št. 1 — Via Stretta 1.

Pripoča svojo kleparsko delavnico ter zalogo kleparskih izdelkov za
kuhinjo itd., ima zalogo žlebov vseh vrst za nove stavbe, oziroma preskrblja
iste v najkrajšem času.

Prevzema naročila za vpeljavo strelododov, tudi pozlačenih. — Izdeluje
pumpe za vodo. Prireja vpeljavo vode z cevmi vsake vrste.

V lastni zalogi ima stroje za žvepljanje sodov iz cinkanega železa, škro-
pilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi); mehove za
žvepljanje grozdja raznih sistemov itd. itd.

Postrežba točna. — Cene zmerno.

„Ljubljanska kreditna banka“

v Ljubljani

Špiltske ulice št. 2.

Nakup in prodaja

vseh vrst ren', državnih papirjev, zastavnih
pisem, srečk, novecev, valut itd. po najkulan-
nejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti nizkim
obrestim.

Zavarovanje proti kurzni izgubi.

Promese k vsem žrebanjem.

Sprejemanje denarnih vlog

na vložne knjižice, na tekoči račun in na giro-
konto s 4 1/2 %nim obrestovanjem od dne vloge
do dne vzlaga.

Eskompt menije najkulantneje.
Borzna naročila.